

Dostonjon QULMAMATOV,
Huquqni muhofaza qilish akademiyasi magistranti

S.f.d O. Musayev taqrizi asosida

GRANTING AN OFFICIAL THE AUTHORITY TO ASSESS PROPERTY: POTENTIAL CONSEQUENCES AND THE RISK OF CORRUPTION

Annotation

This article examines the issues of combating corruption in the process of privatizing state property. The author proposes effective measures to reduce corruption risks, ensure transparency, and strengthen legality. Additionally, the study analyzes strategies for preventing corruption based on international experience and national legislation.

Key words: Privatization, corruption, state property, transparency, legality, anti-corruption, prevention strategies.

ПРЕДОСТАВЛЕНИЕ ДОЛЖНОСТНОМУ ЛИЦУ ПОЛНОМОЧИЙ ОЦЕНИВАТЬ ИМУЩЕСТВО: ВОЗМОЖНЫЕ ПОСЛЕДСТВИЯ И РИСК КОРРУПЦИИ

Аннотация

В данной статье рассматриваются вопросы борьбы с коррупцией в процессе приватизации государственной собственности. Автор предлагает эффективные меры по снижению коррупционных рисков, обеспечению прозрачности и укреплению законности. Также анализируются стратегии предотвращения коррупции на основе международного опыта и национального законодательства.

Ключевые слова: Приватизация, коррупция, государственная собственность, прозрачность, законность, стратегии предотвращения.

MANSABDOR SHAXSGA MOL-MULKNI BAHOLASH VAKOLATINI BERISH: EHTIMOLIIY OQIBATLAR VA KORRUPTSIYA XAVFI

Аннотация

Mazkur maqolada davlat mulkini xususiylashtirish jarayonida korruptsiyaga qarshi kurash masalalari yoritilgan. Muallif korruptsiya xavflarini kamaytirish, shaffoflikni ta'minlash va qonuniyligni mustahkamlash borasida samarali choralarni taklif qiladi. Shuningdek, maqolada xalqaro tajribalar va milliy qonunchilik asosida korruptsiyaning oldini olish strategiyalari tahlil qilingan.

Kalit so'zlar: Xususiylashtirish, korruptsiya, davlat mulki, shaffoflik, qonuniylig, oldini olish strategiyalari.

Kirish. Korruptsiyaning tarixi qadimdan boshlangan bo'lib, "Qadimgi Shumerlarda birinchi bor korruptsiyaga qarshi kurash olib borilgan. Ba'zi dinlarda, shu jumladan, Injil va Qur'oni Karimda, pora qabul qilish qoralangan. XVIII asrda davlat boshqaruvi tizimi murakkablashib, bu korruptsiyaning avj olishiga olib keldi. AQSH Konstitutsiyasida 1787-yilda pora olish impichmentga sabab bo'lishi mumkin bo'lgan jinoyatlardan biri sifatida belgilangan. XIX-XX asrlarda korruptsiya davlatlarning huquqiy tizimi va siyosiy partiyalar orqali kamaygan. Korruptsiyaga olib keluvchi omillar sifatida mutaxassislar qonunlarning ikki xil ma'noda tushunilishini, jinoyat va ma'muriy qonunlardagi sanksiyalar va aholi huquqiy savodxonligining pastligini ko'rsatadilar. [1]

Mavzuga oid adabiyotlar tahlili. Q.R.Abdurasulova korruptsiyaga qarshi kurashda qonunlardagi aniq va qat'iy jazo choralari hamda ichki va tashqi nazorat tizimining ahamiyatini ko'rsatgan. Kofi Annan korruptsiyani "makkor kasallik" sifatida tavsiflab, uning jamiyat hayotiga halokatli ta'sirini ta'kidlaydi. B.I.Ismailov xalqaro standartlar va xorijiy tajribalar asosida O'zbekistonda korruptsiyaga qarshi kurash mexanizmlari rivojini o'rganib, ularni milliy qonunchilikka implementatsiya qilish muhimligini urg'ulaydi. Prezident farmonlari va hukumat qarorlari korruptsiyaga qarshi islohotlarni jadallashtirishga yo'naltirilgan bo'lsa-da, mol-mulkni baholash vakolatining mansabdor shaxslarga berilishi korruptsiya xavfni kuchaytirishi qayd etiladi. Shu bois baholash jarayonlarini mustaqil tuzilmalar orqali amalga oshirish, shaffoflikni oshirish va javobgarlikni kuchaytirish taklif etiladi.

Tadqiqot metodologiyasi. Mazkur tadqiqotda, avvalo, mavjud normativ-huquqiy hujjatlar hamda ularga berilgan sharhlar o'rganilib, ularning o'zaro muvofiqligi tahlil qilindi. Shu bilan birga, xorijiy tajribalar bilan qiyosiy tahlil o'tkazilib, baholash jarayonidagi korruptsiya xavflari aniqlash uchun huquqshunos va baholovchi-mutaxassislar bilan qisqa suhbatlar

tashkil etildi. Olingan ma'lumotlar umumlashtirilib, korruptsiyani kamaytirish bo'yicha takliflar shakllantirildi.

Tahlil va natijalar. Mamlakatdagi yuqori boshqaruv organlarining aholidan uzilib qolishi korruptsiya muammosini kuchaytirishi mumkin. Korruptsiyaga qarshi kurashning turli usullari mavjud, ular orasida ichki va tashqi nazorat, saylovlar orqali kurashish kabi usullar ham bor. Ichki nazorat, ya'ni boshqaruv organlarida nazoratni kuchaytiruvchi tuzilmalar tashkil etish, Korruptsiyaga qarshi samarali kurashishga yordam beradi. Tashqi nazorat esa, ijro apparatidan mustaqil organlar orqali amalga oshirilishi lozim. Shvetsiya, Singapur, Gonkong va Portugaliya kabi mamlakatlar Korruptsiyaga qarshi kurashda yuqori natijalarga erishgan. Ular Korruptsiyaga olib kelishi mumkin bo'lgan omillarni bartaraf qilishga alohida e'tibor qaratgan va shu orqali Korruptsiya darajasini minimallashtirgan[2].

Ijro ishi yuritishda korruptsiya katta ahamiyatga ega, chunki u davlat boshqaruvi, qonun ustuvorligini ta'minlash va ijtimoiy-iqtisodiy barqarorlikni saqlashda muhim rol o'ynaydi. B.I.Ismailov "Ijro ishi (yoki ijro yetish faoliyati) sud qarorlari yoki vakolatli organlar qarorlar tomonidan qabul qilingan qarorlar va boshqa huquqiy hujjatlarning amalga oshirilishini ta'minlashdan iborat. Agar korruptsiya bu jarayonga aralasha, uning salbiy ta'sirlari quyidagi jihatlar bilan bog'liq bo'lishi mumkin, ya'ni qonun ustuvorligining pasayishi, korruptsiyalashgan holatlarda, mas'ul xodimlar yoki davlat ijrochisi shaxsiy manfaatlarini ko'zlab harakat qiladi, bu esa sud qarorlarining bajarilmasligiga yoki noto'g'ri bajarilishiga olib kelishi mumkin" ligi to'g'risida 2012-yildagi o'quv-qullanmasida keltirgan[3].

Sud qarorlarini va majburiy ijro talablarini amalga oshirish jarayonida davlat ijrochilari va boshqa organlar faol ishtirok etadi. Mol-mulkni yo'q qilishni amalga oshirishda mas'ul organlar yoki davlat ijrochilari o'z manfaatlarini ko'zlab,

qarorlarni noto'g'ri yoki kechiktirilgan holda bajarishlari mumkin. Jarayonning sekinlashtirilishi yoki kechiktirilishi mavjud korruptsiya holatlarni keltirib chiqarishga sabab bo'ladi.

Korruptsiyaga qarshi kurashish uchun bir qator chora-tadbirlar amalga oshirilmoqda. Xususan; Qonunlarning qat'iyligi korruptsiyaga qarshi kurashda muhim omillardan biri hisoblanib, qonunlarni qat'iy va adolatli amalga oshirish. Korruptsiya uchun aniq va jiddiy jazolar belgilanishi zarur. Ijro ishida korruptsiyaning oldini olish uchun doimiy monitoring va nazorat tizimi tashkil etish muhimdir.

Korruptsiyaga qarshi kurashish O'zbekistonda davlat siyosatining ustuvor yo'nalishiga aylandi. Buni oxirgi yillarda qabul qilingan konseptual ahamiyatga ega huquqiy hujjatlar va ma'muriy islohotlar misolida ham ko'rish mumkin. Jumladan, korruptsiyaga qarshi kurash samaradorligini oshirishda 2017-2021 yillardagi Harakatlar strategiyasi muhim ahamiyatga ega. Harakatlar strategiyasida qonun ustuvorligini ta'minlash va sud-huquq tizimini isloh qilish ustuvor yo'nalish sifatida belgilangan bo'lib, korruptsiyaga qarshi tashkiliy-huquqiy mexanizmlarni takomillashtirish asosiy vazifalardan biri sifatida belgilangan. Korruptsiyaga qarshi kurashishda O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Shavkat Mirziyoyevning qat'iy siyosiy irodasi muhim rol o'ynaydi. "Jamiyatni halollik vaksinasi bilan emlash" haqidagi g'oyalari bu boradagi ishlar uchun mustahkam asos yaratdi. Prezidentning 2020-yil 24-yanvardagi Oliy Majlisga yo'llagan murojaatnomasida korruptsiyaning taraqqiyotga to'siq ekanini ta'kidlab, uni oldini olish zarurligini qayd etgan.

Shuningdek, sohadagi normativ-huquqiy baza muntazam ravishda takomillashtirilmoqda. Buni 2017-yil 3-yanvarda Prezident tomonidan imzolangan "Korruptsiyaga qarshi kurashish to'g'risida"gi qonun va shu sohada qabul qilingan boshqa qonunosti hujjatlarini tasdiqlaydi.

Ushbu Qonunning maqsadi korruptsiyaga qarshi kurashish sohasidagi munosabatlarni tartibga solishdan iborat bo'lib, unda "korruptsiya", "korruptsiyaga oid huquqbuzarlik" va "manfaatlar to'qnashuvi" kabi asosiy tushunchalarga izoh berilgan. Shu bilan birga, korruptsiyaga qarshi kurashishning asosiy prinsiplari belgilanib, davlat siyosati yo'nalishlari, vakolatli organlar tizimi, fuqarolik jamiyati institutlari, ommaviy axborot vositalari hamda fuqarolarning mazkur jarayondagi ishtiroki huquqiy jihatdan mustahkamlangan. Shuningdek, korruptsiyaning oldini olish, jazo muqarrarligini ta'minlash va xalqaro hamkorlikni yo'lga qo'yishga oid chora-tadbirlar ham nazarda tutilgan.

Korruptsiyaga qarshi kurashish tadbirlarini samarali amalga oshirish maqsadida maxsus davlat organi tashkil etildi va bu orqali davlat siyosatining institutsional asoslari takomillashtirildi. Jumladan, O'zbekiston Respublikasi Prezidentining "O'zbekiston Respublikasida Korruptsiyaga qarshi kurashish tizimini takomillashtirish bo'yicha qo'shimcha chora-tadbirlar to'g'risida"gi Farmoni qabul qilinib, unga muvofiq Korruptsiyaga qarshi kurash Agentligi tuzildi. Agentlikka korruptsiyaning oldini olish, uning tizimli sabablarini bartaraf etish, korruptsiyaga qarshi choralar samaradorligini oshirishga qaratilgan davlat va boshqa dasturlarni ishlab chiqish va amalga oshirish vazifalari yuklatildi. Shuningdek, uning huquqiy asoslari, vazifa va vakolatlari xalqaro standartlar va xorijiy tajribalar asosida ishlab chiqildi[4].

Shu bilan birga, korruptsiyaga qarshi kurashishni kuchaytirish maqsadida O'zbekiston Respublikasi korruptsiyaga qarshi kurashish Milliy kengashi va uning hududiy kengashlari tashkil etildi. Barcha mazkur islohotlarning asosiy maqsadi – korruptsiya illatlariga barham berishdan iborat.

Korruptsiyaga qarshi kurashishni kuchaytirish maqsadida barcha davlat va jamoat tashkilotlarini qamrab olgan holda, mamlakat miqyosida maxsus davlat dasturlari qabul qilinmoqda. Jumladan, 2017-yil 2 fevraldagi Prezident qarori bilan 2017–2018-yillarda korruptsiyaga qarshi kurashish bo'yicha birinchi Davlat dasturi tasdiqlanib, uning ijrosi doirasida muayyan chora-tadbirlar amalga oshirildi. Keyinchalik, 2023 yil 27 noyabrda qabul qilingan "Korruptsiyaga qarshi kurashish tizimini yanada takomillashtirish hamda davlat organlari va tashkilotlari faoliyati ustidan jamoatchilik nazorati tizimi samaradorligini oshirish chora-tadbirlari to'g'risida" gi Prezident Farmoni bilan 2023–2024 yillarga mo'ljallangan navbatdagi Davlat dasturi

tasdiqlandi[5]. Mazkur dasturda 30 ta aniq chora-tadbir belgilanib, ijro muddatlari, mas'ul ijrochilar va amalga oshirish mexanizmlari qat'iy belgilab qo'yilgan.

Davlat organlari faoliyatining ochiqligi va shaffofligini ta'minlash korruptsiyaga qarshi kurashishda ustuvor yo'nalishlardan biri sifatida belgilanmoqda. Bu borada 2021-yil 16-iyunda qabul qilingan "Davlat organlari va tashkilotlarining faoliyati ochiqligini ta'minlash, shuningdek, jamoatchilik nazoratini samarali amalga oshirishga doir qo'shimcha chora-tadbirlar to'g'risida"gi Prezident farmoni muhim ahamiyatga ega. Unga muvofiq, barcha davlat hokimiyati va boshqaruvi organlari, shu jumladan, Hisob palatasi, Markaziy bank, sud va prokuratura organlari hamda davlat ulushi 50 foiz va undan ortiq bo'lgan xo'jalik jamiyatlari va davlat unitar korxonalari ijtimoiy ahamiyatga molik ma'lumotlarni Ochiq ma'lumotlar sifatida joylashtirish tartibini joriy etishi belgilandi.

Sud-huquq tizimida, huquqni muhofaza qiluvchi organ xodimlari tomonidan korruptsiyaga oid jinoyatlar sodir etilishining oldini olish maqsadida organ xodimlarining o'z xizmat vakolatlaridan foydalanib, korruptsiyaviy jinoyatlarni sodir etish imkoniyatlarini tahlil qilish, bunday xavf-xatarlarni aniqlash va ularni bartaraf etish mexanizmlarini ishlab chiqish hamda shu munosabat bilan, ushbu organlarning ayrim funktsiya va vazifalarini qayta ko'rib chiqish, ularni sud tizimiga o'tkazish yoki raqamlashtirish orqali inson omilini kamaytirish, shaffoflikni oshirish va korruptsiyaviy omillarni minimallashtirish bo'yicha takliflar ishlab chiqish vazifasi mutasaddi vazirlik va idoralarga yuklatildi. Bunda Korruptsiyaga yo'l qo'ymaslik va uning oldini olish maqsadida "inson omili"ni kamaytirishga urg'u berilmoqda. Axborot-kommunikatsiya texnologiyalaridan samarali foydalanish muhim omil sifatida qaralmoqda.

Korruptsiyaga qarshi kurashish xalqaro huquq normalari va tajribalarini milliy qonunchilikka implementatsiya qilish orqali olib borilmoqda. Xususan, O'zbekiston tomonidan BMtning Korruptsiyaga qarshi kurash to'g'risidagi Konvensiyasi ratifikatsiya qilinib, unda belgilangan qoidalar amaliyotga tatbiq etilmoqda. Bundan tashqari, mamlakatda korruptsiyaga qarshi kurashish borasida xalqaro standartlardan biri hisoblangan "Jakarta prinsiplari"ga ham amal qilinmoqda. Korruptsiyaga qarshi kurash Agentligining tashkil etilishi aynan shu xalqaro normalarni tatbiq etish yo'lidagi muhim qadamlardan biri sifatida baholanadi.

Korruptsiyaga qarshi murosasiz muhit yaratishda jamoatchilikning keng ishtiroki ta'minlanmoqda. Jismoniy va yuridik shaxslarning murojaatlarini ko'rib chiqish tizimi takomillashtirilib, Prezidentning Xalq va Virtual qabulxonalari, shuningdek, davlat idoralari va vazirliklar huzurida "Ishonch telefonlari" hamda "virtual qabulxonalar" tashkil etildi. Shuningdek, turli darajadagi davlat rahbarlari tomonidan fuqarolar bilan "sayyor qabullar" o'tkazish amaliyoti yo'lga qo'yildi.

BMtning sobiq Bosh kotibi Kofi Annan tomonidan korruptsiyaning xususiyatiga berilgan tavsif juda muhim: "Korruptsiya jamiyat hayotining turli sohalariga halokatli ta'sir ko'rsatadigan makkor kasallikdir. U demokratik tamoyillar va qonun ustuvorligiga putur etkazadi, inson huquqlarining buzilishiga olib keladi, iqtisodiyotga zarar etkazadi, hayot sifatini pasaytiradi, uyushgan jinoyatchilik, terrorizm va inson xavfsizligiga tahdid soladigan boshqa tahdidlarning gullab yashnashiga imkon beradi" [6].

Ma'lumki Byuro organlariga mol-mulkni yo'q qilishni amalga oshirish to'g'risidagi ijro hujjatlari yuborilishida O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining "Davlat daromadiga o'tkaziladigan mol-mulkni olib qo'yish, sotish yoki yo'q qilish tashlash tartibini takomillashtirish to'g'risida"gi 2009-yil 15-iyuldagi 200-sonli Qarorida (keyingi o'rinlarda Qaror) "Mol-mulkni davlat daromadiga o'tkazish yoki uni yo'q qilish bo'yicha qaror qabul qilish uchun tegishli materiallar qonunchilikda belgilangan tartib va muddatlarda vakolatli sud yoki organga (mansabdor shaxsga) taqdim etilishi shart.

Ushbu materiallarga quyidagi hujjatlar ilova qilinadi:
mol-mulkni olib qo'yish to'g'risidagi bayonnoma;
mol-mulkni saqlash uchun qabul qilish-topshirish dalolatnomasi;

avtomototransport vositasi yoki ko'chmas mulkni davlat daromadiga o'tkazishda — ko'zdan kechirish dalolatnomasi. Agar

avtomototransport vositasi 20 yoki undan ortiq yil foydalanilgan bo'lsa, O'zbekiston Respublikasi Ichki ishlar vazirligi YO'l harakati xavfsizligi davlat xizmati organining ushbu vositaning foydalanishga yaroqliligi to'g'risidagi xulosasi ham talab etiladi; ekspertiza o'tkazish uchun bo'laklar va namunalari olish to'g'risidagi dalolatnoma;

mol-mulkning iste'mol, foydalanish yoki qayta ishlash uchun yaroqliligi yoki yaroqsizligi yuzasidan ekspert xulosasi, majburiy sertifikatlanishi lozim bo'lgan mahsulotlar uchun muvofiqlik sertifikati, shuningdek, tegishli nizomning 7-bandiga muvofiq ekspert xulosasi;

mol-mulkni baholash to'g'risidagi xulosa yoki baholash dalolatnomasi;

Agar mol-mulkning qiymati bazaviy hisoblash miqdorining ikki yuz baravari yoki undan ortiq bo'lsa, qo'shimcha ravishda suratga olish materiallari, mavjud bo'lsa, videosuratga olish materiallari ham ilova qilinadi", deb alohida qayd etilgan [7].

Mol-mulkni ekspertizadan o'tkazish uchun namuna va bo'laklarni olish hamda tegishli dalolatnomalarni rasmiylashtirish tartibi O'zbekiston Respublikasi qonunchiligida aniq belgilangan. Bu jarayonda sud yoki vakolatli organlar quyidagi vazifalarni bajaradilar:

Namunalarni olish va identifikatsiyalash: Vakolatli organlar mahsulotlarni sertifikatlash sinovlaridan o'tkazish uchun namuna va bo'laklarni tanlab oladilar hamda ularni identifikatsiya qiladilar. Namunalar soni, tanlab olish tartibi, identifikatsiya qilish va saqlash qoidalari mahsulotlarning standartlarida, shu jumladan, sinov usullarida belgilanadi [8].

Dalolatnoma tuzish: Namunalar olinganidan so'ng, vakolatli organlar tomonidan maxsus dalolatnoma tuziladi. Bu dalolatnomada olingan namuna va bo'laklarning tavsifi, soni, holati va boshqa muhim ma'lumotlar ko'rsatiladi.

Ekspertiza o'tkazish: Olingan namuna va bo'laklar ekspertiza o'tkazish uchun tegishli ekspertlarga yuboriladi. Ekspertlar o'z xulosalarini taqdim etadilar, bu esa mol-mulkning iste'mol, foydalanish yoki qayta ishlash uchun yaroqliligi yoki yaroqsizligi haqida ma'lumot beradi.

Hujjatlarni taqqoslash: Ekspertiza natijalari va avval tuzilgan dalolatnomalar o'rtasidagi muvofiqlikni ta'minlash maqsadida, vakolatli organlar ushbu hujjatlarni taqqoslaydilar. Agar tafovutlar aniqlansa, ularning sabablari o'rganiladi va tegishli choralar ko'riladi.

Shunday qilib, mol-mulkni ekspertizadan o'tkazish jarayonida vakolatli organlar namuna va bo'laklarni olish, dalolatnoma tuzish, ekspertiza o'tkazish va hujjatlarni taqqoslash kabi vazifalarni qonunchilikda belgilangan tartibda amalga oshiradilar.

Mol-mulkni baholash to'g'risidagi xulosa yoki dalolatnoma mol-mulkning qiymatini aniqlash maqsadida tuziladigan hujjatdir. Baholovchi tashkilot yoki mutaxassis tomonidan tayyorlanadigan baholash xulosasida mol-mulkning bozor qiymati, texnik holati va boshqa tegishli omillar ko'rsatiladi. Baholash to'g'risidagi dalolatnoma esa, odatda, mol-mulkni baholash jarayonida amalga oshirilgan harakatlar, qo'llanilgan usullar va olingan natijalarni tasdiqlovchi rasmiy hujjat sifatida tuziladi.

"Vakolatli organning mansabdor shaxsi tomonidan mol-mulkni baholash belgilangan muddatlarda amalga oshirilib, natijada mol-mulkni baholash to'g'risidagi dalolatnoma

rasmiylashtiriladi. Agar baholanayotgan mol-mulkning qiymati bazaviy hisoblash miqdorining ikki yuz baravari yoki undan ortiq bo'lsa, ushbu mol-mulkni olib qo'ygan organning mansabdor shaxsi tomonidan har bir turdagi mol-mulk suratga olinadi (imkoniyati bo'lsa, videosuratga ham olinadi) va ular mol-mulkni olib qo'yish to'g'risidagi bayonnomaga ilova qilinadi. Olib qo'yilgan mol-mulkni vakolatli organ mansabdor shaxslari tomonidan baholash bo'yicha yo'riqnoma O'zbekiston Respublikasi Davlat aktivlarini boshqarish agentligi bilan kelishilgan holda vakolatli organ tomonidan tasdiqlanadi", deb belgilangan. Ammo baholash vakolatini vakolatli organ mansabdor shaxslariga berish korruptsiya holatlarni keltirib chiqarishga zamin yaratishi mumkin [9].

Misol uchun huquqbuzarlik sodir etgan shaxsdan olib qo'yilgan mol-mulk "iPhone 14" rusumi qo'l telefoni, vakolatli organ mansabdor shaxsi tomonidan baholanganda, internet do'konlaridagi ma'lumotlar asosida baholanadi. Agar mansabdor shaxs onlayn do'konlar narxlarida farqlar mavjudligini aniqlasa, eng arzon narxni inobatga olgan holda baholash dalolatnomasini tuzishi mumkin. Bu holatda, u telefonni o'zida saqlab qolish uchun choralarni ko'rish, saqlash uchun topshirmasligi, olib qo'yish to'g'risidagi dalolatnomada boshqa telefon apparatini ko'rsatishi kabi holatlar yuzaga kelishi mumkin. Vakolatli organ mansabdor shaxsi ushbu mulkni arzon baholash borasida qonunchilik talablari qat'iy ekanligiga ishonch hosil qilgandagina xolisona harakat qilishi mumkin.

Mazkur Qarorning 11 bandida "Qiymati bazaviy hisoblash miqdorining ikki yuz baravariga teng yoki undan ortiq bo'lgan mol-mulk olib qo'yilgan taqdirda, ushbu mol-mulkni olib qo'ygan organ tegishli tuman (shahar) prokuroriga zudlik bilan maxsus bildirishnoma taqdim etishi shart. Bunday holatlarda prokuratura organlari mazkur mol-mulk davlat daromadiga o'tkazilgunga qadar va tegishli qaror qabul qilinguniga qadar doimiy nazoratni amalga oshiradilar. Shuningdek, prokuratura organlari ushbu qiymatdagi mol-mulkni olib qo'yish va uni davlat daromadiga o'tkazish bo'yicha yagona hisobni O'zbekiston Respublikasi Bosh prokuratori tomonidan belgilangan tartibda yuritadilar" deb belgilangan bo'lib, bu borada prokuratura tomonidan nazorat tadbirlari amalga oshirilib kelinmoqda [9].

Xulosa va takliflar. Normativ hujjatlarda belgilangan talablar bir-biriga zid yoki bir-birini takrorlovchi holatlarni o'z ichiga olmasligi kerak. Buning uchun qaror me'yorlari qonun bilan muvofiqlashtirilishi lozim. Davlat va xususiy baholovchilarning roli aniq belgilab berilishi kerak. Baholash davlat organlari tomonidan emas, balki mustaqil baholovchilar tomonidan amalga oshirilishi lozim. Shaffoflik va javobgarlikni kuchaytirish maqsadid ahar bir baholash natijasi rasmiy portallarda e'lon qilinishi va unga nisbatan shikoyat qilish mexanizmi mavjud bo'lishi kerak. Baholash xalqaro standartlarga asosan amalga oshirilishi va baholash metodologiyasi umumiy qoidalarga mos bo'lishi kerak.

Olib borilgan tahlillar ko'rsatadiki, mol-mulkni baholash vakolatining mansabdor shaxslarga berilishi korruptsiya xavflarini kuchaytirishi mumkin. Amaldagi qonun hujjatlari o'rtasida mavjud nomuvofiqliklar va aniq nazorat tizimining yetarli emasligi bunday xavflarni yanada oshiradi. Shu bois baholash jarayonini mustaqil baholovchilar orqali o'tkazish, raqamlashtirish va shaffoflikni kuchaytirish, shuningdek, javobgarlikni qat'iy belgilash korruptsiyaga qarshi kurashning samarali vositasi bo'lib xizmat qiladi.

ADABIYOTLAR

1. Ismailov B.I. O'zbekiston Respublikasida korruptsiyaga qarshi kurashish tizimi rivojlanishi.//Monografiya.-T.: O'zbekiston Respublikasi Bosh prokuraturasi Akademiyasi Korruptsiyaga qarshi kurashish ilmiy ta'lim markazi, YUMOM. 2020.
2. Abdurasulova Q.R. Korruptsiya jinoyatchiligining umumiy tavsifi, sabablari va oldini olish//ProAcademy №4, 2018. URL: <https://uzjournals.edu.uz/proacademy/vol1/iss4/2>
3. Ismailov B. I. Korruptsiyaga qarshi kurashga oid xalqaro andozalar: horijiy va milliy amaliyot. /O'quv-uslubiy qo'llanma. – T.: Yuristlar malakasini oshirish markazi, 2012.
4. "O'zbekistonda ilmiy-amaliy tadqiqotlar" mavzusidagi respublika 27-ko'p tarmoqli ilmiy masofaviy onlayn konferensiya materiallari to'plami
5. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2023-yil 27-noyabrda "Korruptsiyaga qarshi kurashish tizimini yanada takomillashtirish hamda davlat organlari va tashkilotlari faoliyati ustidan jamoatchilik nazorati tizimi samaradorligini oshirish chora-tadbirlari to'g'risida" PF-200-son Farmoni. URL: <https://lex.uz/uz/docs/-6676585>. Murojaat sanasi: 20.03.2025
6. Annan, K., Korruptsiyaga qarshi kurash – global ustuvor vazifa. BMT Korruptsiyaga qarshi konvensiyani imzolash marosimida

nutq, Merida, Meksika. 2003.

7. O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 2009-yil 15-iyuldagi 200-son qarori bilan tasdiqlangan "Davlat daromadiga o'tkaziladigan mol-mulkni olib qo'yish, sotish yoki yo'q qilib tashlash tartibini takomillashtirish to'g'risida"gi // Qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi, 15.07.2009
8. O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 14.08.2024-y. 502-son "Mahsulotlarni davlat ro'yxatidan o'tkazish va muvofiqlikni baholash tartiblariga oid nizomlarni tasdiqlash to'g'risida"gi Qarori
9. Vazirlar Mahkamasining 15.07.2009-yildagi "Davlat daromadiga o'tkaziladigan mol-mulkni olib qo'yish, sotish yoki yo'q qilib tashlash tartibini takomillashtirish to'g'risida"gi 200-sonli Qarori.